

Струка (назив):		МАШИНСТВО И ОБРАДА МЕТАЛА		
Занимање (назив):		Техничар машинске енергетике		
Предмет (назив):		МАШИНСКИ ЕЛЕМЕНТИ		
Опис (предмета):		Изборни предмет		
Модул (наслов):		ОСНОВЕ ПРОРАЧУНА МАШИНСКИХ ЕЛЕМЕНАТА		
Датум:	2023.година	Шифра :	Редни број:	01
Сврха				
Модул је развијен са циљем стицања основних стручно-теоријских знања о врстама, конструкционим и функционалним карактеристикама машинских елемената који су саставни дијелови машинске конструкције.				
Специјални захтјеви / Предуслови				
Познавање градива из предмета: - Машински материјали, Математика, Механика, Техничко цртање са нацртном геометријом.				
Циљеви				
Овај модул омогућава да ученици: - знају примијенити толеранције на конкретном примјеру ,- знају изабрати квалитет обраде и унијети толеранцију облика и положаја,- знају шта обухвата прорачун машинских дијелова,- користе разне табеле и дијаграме за израчунавање динамичке издржљивости машинског дијела,- рачунају степен сигурности,- врше прорачун закованих спојева,- врше прорачун заварених спојева,- развију смисао за тачност и прецизност и одговорност према раду,- користе стручну литературу.				
Теме				
1. Толеранције и налијегања2. Основе прорачуна машинских елемената3. Нераздвојиви спојеви				
Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			

1. Толеранције и налијегања	- објасни значај толеранција , - објасни елементе толеранције, - објасни врсте налијегања , - објасни ознаку толеранције , - објасне толеранције облика и положаја, - објасне толеранције квалитета обрађених површина.	- познаје квалитет толеранција и положај толеранцијских поља, - препозна и одреди врсте налијегања, - одреди и израчуна елементе и вриједности толеранција за толерисане мјере, - познаје и одређује толеранције облика и положаја, - познаје и одређује толеранције квалитета површина, - на конкретном примјеру одреди врсту налијегања и рачуна елементе толеранције, - уноси толеранцију на цртеж.	- савјесно, одговорно, уредно и правовремено обавља повјерене послове, - ефикасно и спретно долази до података из табела и графикана, - испољи позитиван однос према значају спровођења прописа и стандарда који су важни за његов рад, - одговорно рјешава проблеме у раду, прилагођава се промјенама у раду и изражава спремност на тимски рад, - испољава одличну способност за разумијевање сложених технолошких структура, система, цртежа и информација, - испољава способност самосталног рјешавања проблема и самосталност у раду, - испољава тачност , прецизност и естетски изглед.	Наставник ће: - показати врсте налијегања на практичним примјерима или моделима, - подијелити ученицима конкретне примјере да толеришу дату мјеру, унесу толеранцију облика и положаја као и толеранцију квалитета обрађених површина.
2. Основе прорачуна машинских елемената	- објасни радна оптерећења машинских елемената, - дефинише напоне и деформације, - објасни врсте напрезања, - објасни радне напоне у машинским дијеловима, - објасни утицај промјене напона на динамичку издржљивост материјала, - објасни појмове	- познаје радно оптерећење, - разликује статичко и динамичко оптерећење, - користи разне врсте напрезања при прорачуну, - одређује динамичку издржљивост материјала и машинског дијела, - Користи Велерову криву и Смитов дијаграм, - познаје параметре који утичу на динамичку издржљивост машинског дијела, - користи табеле и		Наставник ће: - практично показати и објаснити радна напрезања, напоне и деформације, - објасни радне напоне у машинским дијеловима и утицај промјене напона на динамичку издржљивост, - објаснити појам дозвољених напона и степена сигурности, - задати ученицима вјежбу да израчунају динамичку издржљивост машинског дијела заједно са ученицима провјерити степен сигурности код сложеног напрезања.

	дозвољених напона и степена сигурности, - објасни радне и критичне напоне на додирним површинама.	дијаграме за одређивање потребних фактора.		
3. Нераздвојиви спојеви	- објасни везу закивањем, - објасни оптерећења закованих спојева, - објасни везу заваривањем, - објасни оптерећења заварених спојева.	- познаје врсте заковица и начин формирања закованог споја, - прорачунава заковани спој, - црта цртеж закованог споја, - познаје врсте заварених спојева, - прорачунава заварене спојеве, - црта цртеж завареног споја.		Наставник ће: - презентовати врсте закованих спојева, - на практичном примјеру демонстрирати прорачун закованог споја, - задати ученицима задатак да прорачунају заковани спој, - заједно са ученицима урадити примјер прорачуна завареног споја и указати како се црта заварени спој.
Интеграција				
- Машински материјали, Математика, Механика, Технологија обраде, Машински елементи, Моделирање машинских елемената.				
Извори				
- Уџбеници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; - Друга стручна и теоријска литература (стручни часописи, приручници, збирке, видео и аудио записи, интернет и сл.).				
Оцјењивање				
Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.				

Струка (назив):		МАШИНСТВО И ОБРАДА МЕТАЛА		
Занимање (назив):		Техничар машинске енергетике		
Предмет (назив):		МАШИНСКИ ЕЛЕМЕНТИ		
Опис (предмета):		Изборни предмет		
Модул (наслов):		НАВОЈНА ВЕЗА И ПОСУДЕ ПОД ПРИТИСКОМ		
Датум:	2023. година	Шифра:	Редни број:	02
Сврха				
Модул је развијен са циљем стицања основних стручно-теоријских знања о врстама, конструкционим и функционалним карактеристикама машинских елемената који су саставни дијелови машинске конструкције.				
Специјални захтјеви / Предуслови				
Познавање градива из предмета: - Машински материјали, Математика, Механика, Техничко цртање са нацртном геометријом.				
Циљеви				
Овај модул омогућава да ученици: - познају основне карактеристике навојне везе,- врше прорачун навојне везе,- димензионишу навојну везу,- познају посуде под притиском,- прорачунавају карактеристичне димензије посуда под притиском,- познају разне методе испитивања посуда и опреме под притиском,- припреме техничку документацију,- користе стручну литературу,- развију смисао за тачност и прецизност и одговорност према раду.				
Теме				
1. Навојна веза 2. Посуде под притиском 3. Испитивање посуда и опреме под притиском				
Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			

1. Навојна веза	- дефинише врсту, примјену, означавање и материјал навојних спојева, - објасни примјену навојне везе, - објасни начин прорачуна навојне везе.	- познаје разне врсте навојних веза, - анализира оптерећење на навојним спојевима, - врши прорачун навојног споја, - димензионише навојни спој, - користи стручну литературу, - изради техничку документацију(радионичке цртеже елемената склопа и склопни цртеж).	- савјесно, одговорно, уредно и правовремено обавља повјерене послове, - ефикасно и спретно долази до података из табела и графикана, - испољи позитиван однос према значају спровођења прописа и стандарда који су важни за његов рад, - одговорно рјешава проблеме у раду, прилагођава се промјенама у раду и изражава спремност на тимски рад, - испољава одличну способност за разумијевање сложених технолошких структура, система, цртежа и информација, - испољава способност самосталног рјешавања проблема и самосталност у раду, - испољава тачност, прецизност и естетски изглед.	Наставник ће: - користити припремљене цртеже и презентације за обраду садржаја, - дати упуте за израду прорачуна навојног споја и начина цртања, - задати пројектни задатак за прорачун навојне везе.
2. Посуде под притиском	- објасни карактеристике материјала од којих се праве посуде, - објасни утицај корозије на материјал, - објасни утицај радне температуре у посуди под притиском, - објасни шта се прорачунава код судова под притиском, - објасни начине спајања цијеви.	- зна како се бира материјал за израду посуда под притиском, - познаје разне заптиваче, - користи навојну везу, - користи прирубнице за навојну везу, - проучава стандарде везане за судове под притиском, - бира цијеви и врши прорачун цијеви и цијевних водова, - врши прорачун цилиндричног омотача изложеног унутрашњим притиском, - врши прорачун цилиндричног омотача изложеног спољашњим притиском, - прорачунава конусне омотаче,	(This column is merged with the one above and contains the same list of competencies)	Наставник ће: - користити припремљене цртеже и презентације за обраду садржаја, - објаснити кроз примјере како се врши прорачун посуда под притиском.

		- врши прорачун данца оптерећеног унутрашњим притиском, - врши прорачун данца оптерећеног спољашњим притиском, - познаје различите начине спајања цијеви.		
3. Испитивање посуда и опреме под притиском	- објасни значај испитивања посуда под притиском, - наведе разлику разорних и неразорних метода испитивања материјала и заварених спојева, - објасни поступак испитивања пенетрантима, - објасни радиографско испитивање, - објасни испитивање ултразвуком, - објасни испитивање притиском.	- познаје разорне методе испитивања (испитивање жилавости, мјерење тврдоће...), - наведе фазе контроле заварених спојева (прије, за и после заваривања), - познаје неразорне методе испитивања, - наведе могуће грешке при изради посуда под притиском (физичка оштећења, заптивање, пропусти у заваривању, неправилно центрирање, одсупање од цртежа...)		Наставник ће: - користити припремљене цртеже и презентације за обраду садржаја, - објаснити кроз примјере како се врши испитивање материјала и заварених спојева.
Интеграција				
- Машински материјали, Математика, Механика, Техничко цртање са нацртном геометријом.				
Извори				
- Уџбеници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; - Друга стручна и теоријска литература (стручни часописи, приручници, збирке, видео и аудио записи, интернет и сл.).				
Оцјењивање				
Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.				